

Gaudium

Informačný časopis pre nepočujúcich

6/2023

ročník
XXVII.

**Legenda o troch prútoch
kráľa Svätopluka**

Stretnutie seniorov a rodín

Najkrajšie sviatky v roku sú už tu

Gaudium

Informačný časopis
pre nepočujúcich
6/2023

OBSAH

Úvodné slová

Príhovor	2
Zamyslenie	3

Zážitky nepočujúcich

Legenda o troch prútoch kráľa	4-9
Stretnutie seniorov a rodín	10-12
Inkluzívny festival Medzi nami	13-15
4. medzinár. konferencia učiteľov posunkového jazyka – LESICO v Edinburghu	16-17
Aj Edinburgh mal výnimočné osobnosti	18-19
Bowling	20-21

Správy a zaujímavosti

Konferencia: Tlmočenie nielen pre nepočujúce osoby	22-29
Nepočujúci umelec	30-31
Správy a zaujímavosti zo sveta	32-37
Moje výrobky a vianočné dekorácie	38-39

Bodka na záver

Najkrajšie sviatky v roku sú už tu	40-42
O snežnom mužovi	43-44
Vianočná omalovánka	44
Osemsmerovka	45
Oznamy a omše	46-47

Redakcia: GAUDIUM, Kapitulská 21, 974 01 Banská Bystrica; **Zodpovedná redaktorka:** Mgr. Jana Cmarová; **Redaktorky:** Mgr. Iris Domancová, PhD., Mgr. Marika Šebestová, PhD.; **Korektúry:** Mgr. Iris Domancová, PhD., Mgr. Marika Šebestová, PhD.; **Vydavateľ:** Kresťanské centrum nepočujúcich na Slovensku (KCNS), Kapitulská 21, 974 01 Banská Bystrica, **IČO:** 17059721; **Telefón/ fax:** 048/47 20 262; **E-mail:** redakcia.gaudium@gmail.com; **Web:** www.kcns.sk; **SMS-infoservis:** 0911 222 351, 0905 403 697; **Bankové spojenie:** Tatrabanka, a.s., č. účtu: SK231100000002628778466; **Grafika a tlač:** DALI-BB, s.r.o., Banská Bystrica, www.daliprint.eu; **Cena:** 1,- €; **Dátum vydania:** 14. 12. 2023; **Ročník:** XXVII.; **Vychádza:** šesťkrát ročne; **ISSN1335-2865; EV 4781/13; Titulka:** Archív KCNS; **Realizované s finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky.**

To, čo si zabalíš, to si aj rozbalíš. Zdanlivo prázdna myšlienka, no predsa je hlboká, a hlavne v prítomný vianočný čas.

Ak človek už ráno vstane s mrzutou náladou, cíti sa nepokojne a vie, že dnes sa v ňom miešajú negatívne pocity, posunie túto nešťastnú energiu aj ľuďom, ktorých v ten deň stretne. Balík, ktorý človek naplnil smútkom, žiaľom, pocitom bezmocnosti, tak aj taký balík si rozbalí ten, komu ho posunieš.

Naopak, ak svojho blížneho obdaruješ úsmevom, objatím a láskavým slovom, tvoj balík plný dobrotivých drobností poteší i toho, kto ho od teba dostane. Nezabúdajme na to, že nielen vo vianočný čas je dobré na toto myslieť. Aj keď máme občas zlý deň a máme pocit, že dnes to s nami nebude ružové, vedzte, že zajtra príde nový, Boží, deň a my máme to šťastie, možnosť začať nový deň s novým balíkom, s jeho novým obsahom a darovať ho ďalším dobrým ľuďom.

Želám vám, milí priatelia a čitatelia, aby ste vo svojom srdci stále objavovali lásku, porozumenie a elán do nových dní a prežili čas Vianoc v tomto duchu. Darujte si radosť a šťastie.

Krásne Vianoce želá

redaktorka Marika

Láska je aj slepá

Manželia, ktorí spolu žili dvadsať rokov a mali veľmi pekný, láskyplný vzťah, jedného dňa zažili, že v ich dome vypukol veľký požiar.

Susedia zavolali hasičov a obaja manželia sa dostali do nemocnice.

O niekoľko dní neskôr, lekár manželovi povedal:

„Podarilo sa nám vašu manželku zachrániť, ale už nikdy nebude vyzeráť ako predtým. Na hrudi má popálenú a zjazvenú pokožku, zdeformované ústa a prišla o časť nosa a ucho. Bude pre ňu veľmi ťažké vyrovať sa s tým a znovu žiť ako predtým.“

Manžel tichým hlasom odpovedal:

„Aj mňa ten požiar zasiahol a mám následky, som slepý.“

Manželia sa vrátili do svojho opraveného domu po požiar, pomohli im príbuzní a priatelia, ale oni z domu už nevychádzali, lebo manželka bola úplne zjazvená.

Prežili spolu ďalších krásnych sedemnásť rokov v láske, a keď ona zomrela, rodina a priatelia boli prekvapení, keď sa na pohrebe dozvedeli tajomstvo.

Manžel prišiel bez okuliarov a slepeckej paličky.

Vôbec nebol slepý!

Na zvedavé a nevhodné otázky im odpovedal:

„Vedel som, že moja milovaná manželka by sa už nikdy po tom požiaru nemohla cítiť úplne prijatá a milovaná, keby vedela, že vidím jej jazvy. Láska totiž znamená, mať odvahu stať sa aj slepým, aby ten druhý videl svetlo.“

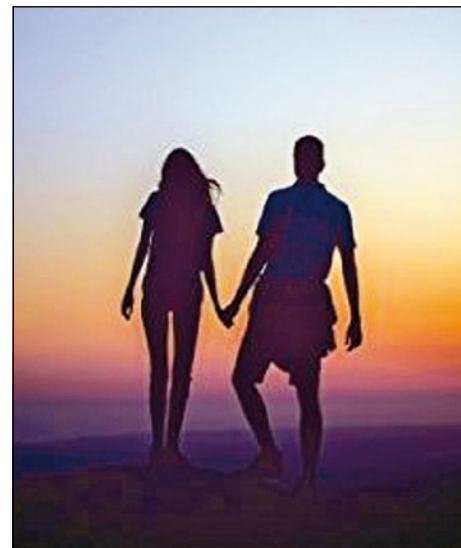
POUČENIE:

Milovať, znamená byť „slepým“ a nevidieť nedostatky toho druhého.

Milovať znamená milovať svojho blížneho aj s mnohými chybami.

Milovať jednoducho znamená, vedieť skutočne MILOVAŤ človeka takého, aký je...

Zdroj a foto: internet

Legenda o troch prútoch kráľa Svätopluka

Určite ste už počuli známu povesť o Svätoplukových troch prútoch, ktorá sa objavila niekedy v polovici 10. storočia v rozprávkovom diele osvieteného byzantského cisára Konštantína Porfyrogeneta.

Píše sa v nej, že mocný veľkomoravský kráľ Svätopluk si dal pred smrťou zavolať svojich troch synov. Každému z nich podal jeden prút a prikázal im, aby ho zlomili. **Mladí muži bez veľkej námahy prút ZLOMILI. Potom dal kráľ tri prúty zviazať a opäť vyzval synov, aby zväzok zlomili. ALE ZVÄZOK ODOLÁVAL A NEZLOMIL SA.** Týmto spôsobom kráľ svojim synom ukázal potrebu svornosti, pretože len tá im pomohla zaručiť neporaziteľnosť a udržať krajinu.

Kráľ povedal svojim synom:

„Učte sa na tomto príklade, deti moje. Lebo tak...“

...ako ľahko ste zlomili každý prút osobitne, tak ľahko vás premôžu nepriatelia.

No a ako ste nevládali zlomiť prúty vo zväzku, nepremôže vás nepriateľ, keď budete držať spolu.“

Po Svätoplukovej smrti v roku 894 si jeho synovia Mojmír, Svätopluk a Predslav napriek otcovmu varovaniu Veľkú Moravu rozdelili. Vojnami oslabená krajina sa v roku 906 rozpadla.

A práve táto povesť sa premenila aj na prvú rozprávku v slovenskom posunkovom jazyku s nepočujúcimi hercami, ktorú koncom septembra 2023 odvysielala RTVS. Ide o prvú rozprávku tohto druhu na Slovensku.

Porozprávali sme sa s „otcom“ a režisérom celého projektu – **Marekom Kupčom.**

Ako vznikla myšlienka?

Myšlienka vytvoriť rozprávku pre nepočujúcich a s nepočujúcimi hercami v slovenskom posunkovom jazyku dozrievala vo mne už niekoľko rokov. Vedel som, že

máme šikovných nepočujúcich hercov, ktorí majú skúsenosti s divadlom. Dôležité ale bolo, či aj RTVS bude chcieť urobiť takýto projekt. Tento rok na jar vedenie RTVS konečne súhlasilo a bolo ochotné urobiť pilotný projekt... respektíve len vyskúšať, či to vieme a dokážeme urobiť, a ako by to vyzeralo. Okolité štáty už pravidelne robia aj hrané veci s nepočujúcimi hercami, aj s nehercami, a preto sa nakoniec aj RTVS rozhodlo ísť do rozprávky pre nepočujúcich. Konkrétne pán riaditeľ Dvojky, Braňo Šanta. Bola to pre nás výzva. Keď sme z jeho strany mali súhlas a podporu, mohli sme konečne začať postupne pripravovať rozprávku. To bol začiatok.

Čo všetko predchádzalo natáčaniam?

Príprava rozprávky bola veľmi dôležitá. Dá sa povedať, že najdôležitejšia. Najprv sa hľadal námet, ktorý by vedel zaujať. Podujala sa na to dramaturgia RTVS, konkrétne dramaturg Vlado Balko. On prišiel s príbehom z našej histórie o Kráľovi Svätoplukovi. Je to príbeh, ktorý je aktuálny aj v dnešných časoch a nesie silný odkaz. To nás presvedčilo. Vlado Balko napísal aj predbežný scenár. Keď sme mali scenár, museli sme vybrať tých správnych hercov na jednotlivé postavy. Podmienka samozrejme bola, že musia byť nepočujúci. Keďže sme mali nedostatok vhodných hercov, respektíve sme boli v časovej tiesni a nebol priestor, aby sme dlhodobo hľadali a skúšali, museli sme siahnuť aj po jednom počujúcom hercovi, Davidovi Markovi. On je dieťa nepočujúcich rodičov, čiže jeho materinský jazyk je posunkový jazyk, ktorý výborne ovláda. Robí aj tlmočníka a pred kamerou má skúsenosti. Tak sme ho zoberali do tímu a medzi nepočujúcimi naozaj

zapadol. Keď sme konečne mali všetky postavy z rozprávky obsadené hercami, bolo dôležité pre nich nájsť a pripraviť správne kostýmy. To bravúrne (= dokonale) zvládli kostýmové výtvarníčky z RTVS. Samozrejme, dôležitý bol aj výber miesta, kde sa bude rozprávka natáčať – priestor, rekvizity a všetko ostatné, čo patrí k dobovej, historickej rozprávke. Boli to hodiny, ktoré sme trávili pri výbere správnych rekvizít. Snažili sme sa, aby boli dobové a čo najviac autentické (= pôvodné). Každá maličkosť bola pre nás veľmi dôležitá. Vieme, že nepočujúci sú veľmi vizuálni.

Ďalšia veľmi dôležitá vec bola prepísať pôvodný scenár a text do podoby, ktorá by bola zrozumiteľná pre nepočujúceho diváka, ale aj herca. Túto úlohu zvládol Roman Vojtechovský, ktorý robil aj supervíziu slovenského posunkového jazyka.

Tiež bol veľmi dôležitý výber kamermana a ostatných členov štábu. Museli to byť ľudia, ktorí už majú skúsenosti s natáčaním hraných situácií, a zároveň bolo pre mňa ako režiséra dôležité to, že sa môžem na nich na 100 % spoľahnúť. Museli sme si navzájom dôverovať. Podarilo sa mi takých kolegov zohnať, oni súhlasili a som rád, že boli pri mne.

Vďaka všetkým týmto faktorom, poctivej príprave, profesionalite kolegov aj hercov, štábu, sa nám podarilo vytvoriť v skromných podmienkach krásne dielko. Som na to hrdý a teším sa, že sa vydarilo.

Ako sa Vám spolupracovalo s nepočujúcimi hercami?

Ja s nepočujúcimi robím už dlhé roky. Väčšinu nepočujúcich poznám. Poznám ich mentalitu, ich starosti, problémy, túžby. Učím sa stále spoznávať ich svet. Moja partnerka je nepočujúca, takže s nepočujúcimi som prepojený dlhodobo a veľmi intenzívne. Mám ich rád.

Nepočujúci herci boli veľmi šikovní a pracovalo sa mi s nimi veľmi dobre. Boli disciplinovaní pri natáčaní a čo je dôležité, boli pripravení. Text ovládali aj vďaka skúškam s Romanom Vojtechovským, takže pri natáčaní sme nemuseli veľmi často situácie opakovať. Všetci nepočujúci, ale aj počujúci kolegovia, zvládli svoju prácu a svoje úlohy profesionálne. Natáčanie hraného filmu, alebo rozprávky je kolektívna práca. A nám sa podarilo dať dokopy naozaj skvelý kolektív. Som na nich všetkých hrdý!

Aký máte pocit z hotovej rozprávky?

Veľmi sa z toho teším. Som pyšný na to, že sa nám podarilo natočiť prvú hranú rozprávku s nepočujúcimi hercami v sloven-

skom posunkovom jazyku. Je to pre mňa česť, ale aj záväzok. Musíme pokračovať ďalej. Pre nepočujúcich, pre ich deti, pre ich kultúru, ale aj pre nás počujúcich. Ako som už spomenul: počujúci a nepočujúci sú jedna rodina. Ak spoločne vytvorí film, rozprávku alebo divadelné predstavenie, je to len dôkazom toho, že si rozumíme, a že vieme spolupracovať.

A kto účinkoval v rozprávke?

Rozprávač – Jozef Vahovský,
Kráľ Svätopluk – Peter Vrťo,
Sluha Zbyslav – Michal Hefty,
Smrť – Miriam Lipovská,
Syn Mojmir – Oliver Krajčír,
Syn Svätopluk – Tomáš Máňa,
Syn Predslav – Dávid Marko.

Opýtali sme sa aj niektorých hercov na ich skúsenosti, názory a pocity.

Jozef Vahovský – rozprávač

Bol som prekvapený, keď ma oslovil režisér, aby som zahral úlohu rozprávača. Mojou úlohou bolo sprevádzať a posunkovať príbeh o Svätoplukovi. Darilo sa mi v tom, len rozprávač nie je „moja šálka kávy“. Bolo ťažké si zapamätať texty, ktoré som posunkoval.

Pri natáčaní som mal veľmi emotívne pocity, nemohol som uveriť, že naozaj účinkujem v natáčaní rozprávky 😊.

Počas natáčania som mal obavy, či posunkujem dostatočne zrozumiteľne, najmä pred divákmi. Ale po odvysielaní rozprávky mi moja rodina, priatelia a ostatní ľudia blahozelali. Mne sa uľavilo a teším sa z tohto diela.

V budúcnosti by som opäť rád zapojil do tohto projektu.

Peter Vrťo – kráľ Svätopluk

V tejto rozprávke som účinkoval ako kráľ Svätopluk. Za týmto projektom, iniciátorom nápadu bol režisér a dramaturg Marek Kupčo, programový riaditeľ RTVS Vincent Štofanič a Roman Genčík. Prišli s tým, že by sme mohli realizovať rozprávku pre nepočujúcich. V iných krajinách majú takéto rozprávky v posunkovom jazyku bežne. U nás na Slovensku to bol pilotný projekt. Vďaka tomuto projektu sme mali obrovský zážitok, naučili sme sa v posunkovom

jazyku do filmu pod vedením supervízora Romana Vojtechovského, pod taktovkou režiséra Mareka Kupča a jeho skvelým filmovým tímom, a tiež s nepočujúcimi hercami sme vytvorili poctivú, obdivuhodnú a krásnu spoluprácu.

V budúcnosti veľmi rád opäť prijmem ponuku na natáčanie.

Michal Hefty – sluha Zbyslav

Mňa oslovil režisér Marek Kupčo a jeho tím, či by som mohol zahrať v povesti rolu Zbyslava, ktorý bol verný sluha kráľa Svätopluka. Neváhal som a ponuku som prijal.

Počas natáčania som spolupracoval len s jedným kolegom, hercom Petrom Vrťom, ktorý hral kráľa Svätopluka. S Petrom máme dlhoročné skúsenosti v divadle a spolupráca prebehla hladko. Z hotovej rozprávky som mal krásny pocit, pretože konečne sa vysielala vo verejnoprávnej televízií a rozprávka sa prezentuje v slovenskom posunkovom jazyku. Je to úžasná osвета.

Samozrejme boli nejaké chyby, ale je to ponaučenie do budúcnosti. Jediná vec podľa môjho názoru je, keď nečakane musel rolu syna Predslava zastupovať počujúci tlmochník. Je to rozprávka pre nepočujúcich s nepočujúcimi hercami. Nabudúce by bolo dobré predvídať a dávať lepší pozor pri organizovaní a manažovaní celej prípravy 😊.

V budúcnosti, ak bude príležitostná ponuka, sa opäť rád zapojím do prípadnej spolupráce. Ale podľa situácie stanovím podmienky spolupráce.

Miriam Lipovská – Smrť

Moja prvá myšlienka bola, že prečo mám hrať smrť a strašidlo 😊. Vždy som hrala ako herečka pozitívne postavy. Smrť bola náplňou povesti, preto som úlohu prijala v pohode.

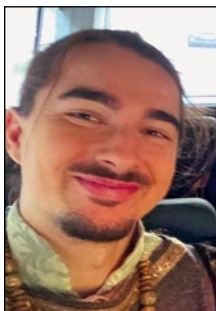
S kolegami – hercami sa mi spolupracovalo dobre, boli milí a rozumeli sme si. S režisérom a štábom bola komunikácia bezproblémová, pomáhali mi a nemala som problém si zapamätať text.

Z hotovej rozprávky mám aj ja veľkú radosť. Rozprávka je krásna a som hrdá na to, že aj ja vystupujem v TV 😊.

V budúcnosti mám veľký záujem sa opäť zapojiť do nakrúcania rozprávky pre nepočujúcich, pretože ma veľmi baví hrať. Odmalička sa venujem divadlu, je to môj veľký koníček. Dokonca som už hrala aj v zahraničí vo Švédsku.

David Marko – syn Predslava

Úplne otvorene musím povedať, že moje obsadenie malo veľa do činenia s tým, že tesne pred uzávierkou zoznamu hercov vypadol nepočujúci herec, ktorý mal hrať Predslava. Nakoľko bolo potrebné finalizovať tento zoznam, tak ma režisér, Marek Kupčo, oslovil s ponukou, či by som nemohol pri natáčaní povesti pomôcť nielen ako tlmočník, ale takisto ako jeden z hercov, lebo už nezostalo dosť času na to,

aby sa robil nový konkurz a hľadal sa náhradný herec. Už pri tomto rozhodnutí sme si boli vedomí toho, že to nie je optimálne riešenie, nakoľko ja nie som nepočujúci. Ale mali sme pred sebou otázku, či urobiť vôbec prvú hranú rozprávku pre Nepočujúcich z dielne RTVS s jedným počujúcim hercom alebo ma nezapojiť ako herca, a tým pádom riskovať, že sa rozprávka vôbec nenatočí. Vybrali sme si prvú možnosť a musím povedať, že som za to veľmi rád, lebo to bola úžasná skúsenosť. Takisto si myslím, že bolo veľmi dôležité rozbehnúť tento projekt, aby bolo následne možné na takýto projekt nadviazať aj v budúcnosti, aby takýchto hraných filmov bolo omnoho viac, a možno sa natáčali aj na pravidelnej báze. Pre mňa to bolo nesmierne obohacujúce a to či po stránke hereckej, tak aj po stránke tlmočnickej a ľudskej, nakoľko všetci herci, ktorí v rozprávke pôsobili, sú neskutoční profíci a veľmi veľa som sa od nich naučil. Ako som už ale spomínal, už na začiatku sme vedeli, že moje pôsobenie ako jedna z postáv bolo takpovediac iba núdzové riešenie a pri natáčaní ďalších filmov budú už všetci herci výhradne Nepočujúci. Každý z nás, ktorí sme do filmu prispeli, či herecky, režisérsky alebo inak, sme sa naučili niečo nové, z čoho sa bude môcť čerpať pri pokračovaniach takýchto projektov a aj pri samotnej príprave. Už teraz sa vie, že sa budú obsadzovať jednotlivé postavy aj s náhradníkmi pre prípad, že by sa situácia opakovala a niektorý z hercov nakoniec nemohol účinkovať. Čo sa mojich pocitov z výsledku natáčania týka, tak musím povedať, že som bol nesmierne pyšný na výsledný film. Som veľmi hrdý na to, že som mohol nielen tlmočiť pri samotnom natáčaní, ale takisto si v tomto filme aj za-

hrať, za čo patrí obrovská vďaka všetkým nepočujúcim hercom, režisérovi a takisto supervízorovi Romanovi Vojtechovskému, ktorí mi nesmierne pomáhali a podporovali ma. Výsledná rozprávka je krásnym príkladom toho, že nepočujúci majú minimálne rovnako veľa talentu ako počujúci herci. Dostalo sa mi nesmierne veľa pozitívnej spätnej väzby, čo ma veľmi potešilo, nakoľko sa jednalo o pilotný projekt a všetci sme išli takpovediac do neznáma. Čo sa môjho budúceho účinkovania v obdobných projektoch týka, tak budem nesmierne rád, ak by som mohol byť súčasťou aj ďalšieho takéhoto projektu, ale tentokrát už len z pozície tlmočníka, prípadne diváka. Bola to pre mňa nesmierne obohacujúca skúsenosť a som za ňu veľmi vďačný, ale podobne ako aj režisér a všetci herci, som aj ja toho názo-

ru, že toto sú filmy, kde by mali vystupovať výhradne nepočujúci herci, nakoľko to je hraný film nielen pre Nepočujúcich, ale hlavne s nepočujúcimi hercami. Už teraz sa teším na ďalšie pokračovania!

Ďakujeme za rozhovor osloveným hercom a režisérovi Marekovi Kupčovi.

Ak ste ešte nevideli rozprávku o Troch prútoch alebo by ste si ju radi znova pozreli, nájdete ju na stránke RTVS v archíve <https://www.rtvsk.sk/televizia/archiv/15249/425387#661>. Rozprávka sa bude vysielat' aj na Nový rok 1.1.2024 o 10.40 hod. na Dvojke.

Redakcia

Foto: archív hercov

Stretnutie seniorov a rodín

V termíne 12. – 15. októbra 2023 sa uskutočnilo stretnutie nepočujúcich seniorov a rodín na Lúčkach pri Kremnici.

Zišli sa nepočujúci z celého Slovenska, od Prešova po Bratislavu. Program bol bohatý, každý si mohol vybrať.

Vo štvrtok poobede sa zvalali seniori a spoločne oslávili sv. omšu v posunkovom jazyku s kňazom Robertom.

V piatok sa nepočujúci vybrali do Banskej Bystrice na exkurziu do pivovaru Urpiner.

Nepočujúci sa dozvedeli, že pivovarnícku tradíciu v meste pod Urpínom, ktorá začala ešte v roku 1501, nadviazal novodobý pivovar postavený v Radvani, ktorý začal svoju prevádzku v roku 1971 ako Pivovar Urpín a vyrobí ročne 350-tisíc hektolitrov

piva. Dozvedeli sa zaujímavý proces výroby piva, ako aj to, ako sa získa zo surovín (voda, jačmenný slad a chmeľ) sladina, potom mlačina, ako sa pridávajú kvasnice, kvasenie v tankoch a nakoniec stáčanie piva. Túto prehliadku spestrila aj ochutnávka nepasterizovaného piva z kvasného tanku.

Exkurziu tlmočila Katka Vidová. Po exkurzii si nepočujúci vychutnali termálnu vodu v Kováčovej.

Po príchode seniorov na Lúčky, už čakali aj manželské páry s deťmi a bola pripravená prednáška so psychologičkou Katkou Divulit zo Zvolena na tému „Seba-dôvera, sebaopoznávanie“. Po prednáške sa nepočujúci pýtali, čo ich zaujíma.

V sobotu po raňajkách nepočujúcich čakala prednáška s fyzioterapeutkou Lydkou Kučerovou z Banskej Bystrice na tému „Nordic walking“, s workshopom vonku na čerstvom vzduchu.

Čo je Nordic walking? Je to severská chôdza, ktorá vznikla vo Fínsku v osemdesiatich rokoch ako letná tréningová metóda pre bežcov na lyžiach. Je to chôdza so špeciálnymi palicami, podobnými bežkárske.

Sú vybavené špeciálnou rukavičkou, ktorá obopína celú dlaň a umožňuje vykonávať správnu techniku. Pri chôdzi s palicami je zapojených vyše 600 svalov v tele, horná časť tela preberá až 30 % práce nôh a odľahčuje ich od záťaže. Je to šport vhodný pre každého, pre všetky ročné obdobia, pretože je jednoduchý, finančne nenáročný a veľmi efektívny pre udržiavanie kondície. A svižná prechádzka poteší telo i dušu. Nepočujúci si ju pochvalovali.

Poobede navštívili v Kremnici výrobu a ochutnávku – išlo o tzv. Kremnické

krumple, tradičné Kremnické zákusky. Niektorí sa opäť vybrali do Turčianskych Teplíc do teplej vody pookriať telom i dušou.

Večer pripravili Janka Schreinerová a Janka Hulváková zábavné súťaže a hádanky. Napríklad, kto najrýchlejšie prišije gombík. Veľa sa pri tom nasmiali a zabudli na okolitý svet.

V nedeľu po raňajkách slúžil sv. omšu

kňaz František Bartoš a nepočujúci odchádzali domov oddýchnutí a posilnení na duši.

Ďakujeme veľmi pekne za prednášky psychologičke Katke Divulit, fyzioterapeutke Lydke Kučerovej a tlmočnice Katke Vidovej.

Uvidíme sa opäť o rok. ☺

Redakcia

Foto: archív KCNS

Inkluzívny festival Medzi nami

Žilinský samosprávny kraj – Sekcia pre mládež ŽSK, v spolupráci s Nadáciou Krajina harmónie a ďalšími organizáciami, sa rozhodla nadviazať na tradíciu inkluzívnych festivalov „Jašidielňa“ a „Inter Nos“ v Žiline.

Dňa 10. októbra 2023 v čase 09:00 – 16:00 sa konal na Mariánskom námestí v Žiline inkluzívny „Festival Medzi nami“. Organizácie z rôznych častí Žilinského kraja si pripravili zaujímavé aktivity. Program bol poskladaný pre žiakov, študentov i dospelých zdravotne znevýhodnených, a ponúkol aktivity, do ktorých sa zapojili aj návštevníci podujatia. Napopoludnie bola odborná diskusia o inklúzii a popoludní inkluzívne divadlo a koncert. Počas podujatia prebiehali vystúpenia na hlavnom pódium,

panelová diskusia, ale aj možnosť vyskúšať si virtuálnu realitu a navštíviť „CHILL OUT“ zónu venovanú psychickému zdraviu (Káčko Žilina, IPčko).

Mesto sa sfarbilo farbami, hudbou, smiechom a náladou, ktorú vzájomne tvorili ľudia nielen z rôznych kútov Slovenska, ale i zo zahraničia. Aj my, **Krajské centrum**

nepočujúcich ANEPS Žilina, sme sa zapojili svojou účasťou do aktivít festivalu. Mali sme vlastný stánok, v ktorom sme učili posunkový jazyk pre Nepočujúcich formou

hier. Festival bol naozaj pre každého, bez ohľadu na jeho jedinečné znaky. Snažíme sa nevidieť bariéry medzi ľuďmi a objavujeme vzájomnú jedinečnosť. Festival sa niesol v duchu zábavy, tanca, hudby a jedinečnosti v spojení dvoch svetov – sveta zdravotne a sociálne znevýhodnených ľudí so svetom ľudí bez postihnutia.

Bolo nám ctou byť súčasťou festivalu, za čo **ĎAKUJEME**.

Monika Krileková

Foto: archív ANEPS Žilina

4. medzinárodná konferencia učiteľov posunkového jazyka – LESICO v Edinburhu

Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky, jazykové portfólio, jazykové zručnosti (percepcia, produkcia a interakcia), fyzická výučba i výučba online, učebný materiál, nepočujúci lektori a učitelia posunkového jazyka a sebazvedľovanie študentov. To boli okruhy tém na 4. medzinárodnej konferencii učiteľov posunkového jazyka v škótskom Edinburhu na pôde univerzity – *Heriot Watt University*, ktorá sa konala od 20. do 22. októbra 2023.

Zúčastnilo sa jej 175 účastníkov z 23 štátov sveta. Všetci boli nepočujúci učitelia posunkového jazyka a medzi nimi aj 2 počujúci lingvisti. Slovensko zastupoval pedagóg Roman Vojtechovský z Trnavskej univerzity. Prednášalo sa a diskutovalo v medzinárodnom posunkovom jazyku pre zahraničných účastníkov a tlmočilo sa do britského posunkového jazyka nepočujúcimi tlmočníkmi pre domácich účastníkov. Aktívni prispievatelia mali pripravené prezentácie v angličtine. Na konferencii

odzdnelo až 21 odborných príspevkov a realizovali sa dva workshopy na tému:

- Implementácia Spoločného európskeho referenčného rámca pre posunkové jazyky v Európe: Úspechy a výzvy a
- Pejoratívne posunkový.

Z množstva príspevkov vyberáme niekoľko. Česká republika podľa nepočujúceho nemeckého profesora Christiana Rathmanna ako prvá v Európe realizovala skvelý projekt i výstup publikácií podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre (posunkové) jazyky, ktorý môže byť výbornou inšpiráciou pre ostatné krajiny. Vydala niekoľko publikácií s originálnym názvom napríklad *Referenční rámec pro znakové jazyky: Opora pro tvorbu referenčních popisů českého znakového jazyka; Popisy referenčních úrovní A1 – B1 pro český znakový jazyk; Glosář (příloha k dokumentům RRZJ a Popisy v ČZJ); Vokabulář (příloha)*. Elektronické publikácie sú dostupné na <https://cefr-czj.npi.cz/>. Do tohto projektu

Country	Year(s)	Country	Year(s)
Austria	2005	Latvia	2000
Belgium	2006 & 2003	Lithuania	1995
Bulgaria	2021	Luxembourg	2018
Croatia	2015	Malta	2016
Cyprus	2006	Netherlands	2020
Czechia	1998	Norway	2022
Denmark	2014	Poland	2011
Estonia	2007	Portugal	1997
Finland	1995 & 2015	Romania	2020
France	2005	Slovakia	1995
Germany	2002	Slovenia	2020 & 2021
Greece	2017	Spain	2007
Hungary	2009, 2011 & 2020	Sweden	2009
Iceland	2011	Switzerland	-
Ireland	2017	UK	2015 & 2022
Italy	2021		

sa podľa českej nepočujúcej vysokoškolskej učiteľky Radky Novákovéj zapojilo až 50 participantov.

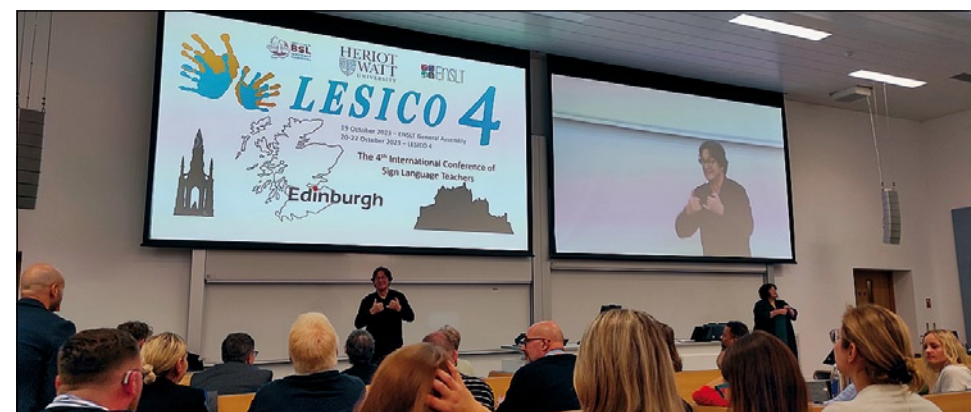
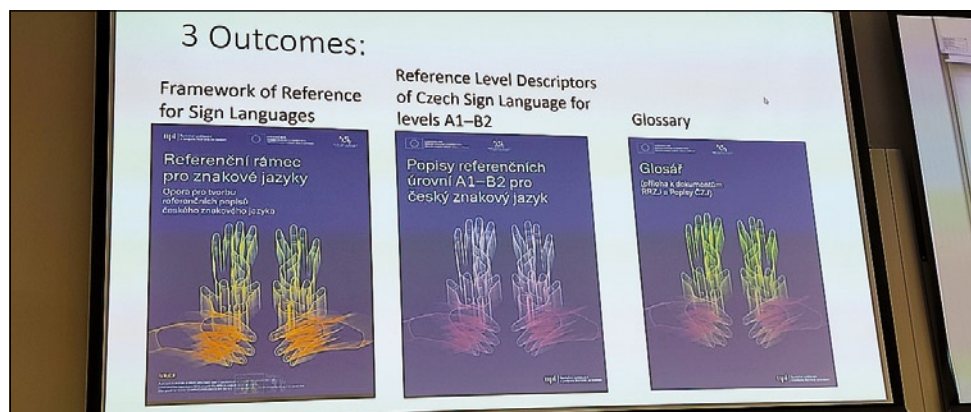
Iné príspevky poukázali na výučbu posunkového jazyka, ktorá sa môže realizovať tromi spôsobmi: osobne (fyzicky) v synchrónnom vzdelávaní, online tiež v synchrónnom vzdelávaní a prostredníctvom videozáznamov v asynchrónnom vzdelávaní. Podľa viacerých prispievateľov je skôr účinnejšia kombinovaná metóda, kde by si napr. študenti mohli sami doma pravidelne osvojovať novú posunkovú zásobu podľa pripraveného elektronického učebného materiálu. Následne by sa realizovala výuč-

ba s prítomným učiteľom, kde by sa kládol dôraz najmä na jazykovú a komunikačnú kompetenciu posunkového jazyka. Po nej sa môže opätovne uskutočniť asynchrónne vzdelávanie prostredníctvom zadania úloh zamerané na percepciu a produkciu posunkového jazyka. Ide o to, aby študenti boli viac aktívnejší, je u nich totiž potrebné pestovať sebazvedľovanie a sebaaktivitu.

Viacere odborné príspevky boli pre nás užitočné a inšpirujúce. Niektoré prvky vzdelávania môžeme preniesť aj na našu pedagogickú činnosť.

Roman Vojtechovský

Foto: Roman Vojtechovský

Aj Edinburgh mal výnimočné osobnosti

Edinburgh, hlavné mesto Škótska, je známy svojou bohatou históriou a preslávený za mnohé inovácie a talentovanými ľuďmi, ktoré robia Škótsko jedinečným. Edinburgh bol priekopníkom v mnohých oblastiach, iniciatívach, ktoré mali veľký vplyv aj na život nepočujúcich v Škótsku i mimo neho.

Vyberáme si dôležité udalosti a osobnosti, ktoré ovplyvnili život nepočujúcich osôb v minulosti. Podľa 40-stranového textového sprievodcu, napísaného nepočujúcim historikom **Johnom Hayom** (2015), sa zapísal rok 1760, keď obchodník s vínom priviedol svojho nepočujúceho syna do súkromnej Braidwoodskej akadémie špecializujúcej sa na matematiku. Akadémia bola prvou pravidelne organizovanou školou pre nepočujúcich na svete, do ktorej sa hlásili nepočujúci žiaci z privilegovaných rodín z celého Spojeného kráľovstva a amerických kolónií. Viedol ju **Thomas Braidwood** (1715 – 1806).

Walter Geike RSA (1795 – 1837), ako dvojročný ohluchol na možnú meningitídu, je považovaný za slávneho nepočujúceho umelca a spoluzakladateľa prvej cirkvi a spoločnosti nepočujúcich na svete. Ďalšia osobnosť **Matthew Robert Burns** (1798 – 1879), nepočujúci učiteľ a riaditeľ jednej školy pre nepočujúcich, v roku 1830 viedol prvú bohoslužbu pre nepočujúcich v Edinburghu v jednej miestnosti budovy s malým oknom.

Alexander Melville Bell (1819 – 1905) bol synom **Alexandra Bella** (1790 – 1865),

ktorý bol odborníkom na fonetiku a poruchu reči. Narodil sa v Edinburghu a bol známy ako lektor reči a správnej výslovnosti. Vynašiel systém písania *Visible Speech*, ktorý pozostáva zo symbolov. Znázorňujú polohu a pohyb hrdla, jazyka a pier pri vydávaní zvukov reči. Tiež pomohol nepočujúcim vzdelávať sa a naučiť zlepšiť ich reč, keďže nemohli počuť svoju vlastnú výslovnosť. Alexander Melville Bell mal nedoslýchavú manželku **Elizu Grace Symondsovú** (1809 – 1897), ktorá bola maliarkou miniatúr a učiteľkou maľovania.

Týmto dvom rodičom sa v totožnom meste narodil **Alexander Graham Bell** (1847 – 1922), ktorý svoju kariéru začal ako učiteľ nepočujúcich žiakov v jednej škole. Potom v roku 1870 emigroval do Kanady. Neskôr Bell učil v škole pre nepočujúcich v americkom Bostone a zároveň vykonával vedecké experimenty. Oženil sa so svojou bývalou žiačkou **Mabel Hubbardovou** (1857 – 1923), nepočujúcou dcérou bohatého mecenáša, ktorý podporoval Bellove telegrafické experimenty. Vďaka týmto experimentom vynašiel telefón.

Alexander Blackwood (1805 – 1890) po skončení školy pre nepočujúcich diskutoval so svojimi žiakmi a niektorými členmi rodiny o praktickej pomoci chudobným nepočujúcim. Tieto diskusie vyústili do založenia prvého Edinburghského dobročinného spolku na podporu nepočujúcich na svete, ktorý vznikol 16. novembra 1835. Po niekoľkých presťahovaniach sídla sa umiestnil do jednej budovy, ktorá sa

dodnes prezentuje ako dom s anglickým názvom *Deaf Action*. Spolok získal danú budovu ako nehnuteľnosť od roku 1889. Daná organizácia v súčasnosti poskytuje odborné služby, ako je tlmočenie, online tlmočenie, sociálne poradenstvo, komunitnú starostlivosť, kurzy komunikácie a zapožičiava technické pomôcky. Zároveň organizuje pravidelné voľnočasové aktivity.

Škótska asociácia tlmočníkov posunkového jazyka bola založená už v roku 1981 v Edinburghu, následne sa v máji 2007 presťahovala do najväčšieho škótskeho mesta Glasgow.

Pokiaľ by ste chceli získať viac informácií o jedinečnej knihe histórie starostlivosti o nepočujúce osoby v okolí Edinburghu – *Deaf Edinburgh: The Heritage Trail*, je možné si ju objednať cez *British Deaf History Society*.

Použitá literatúra: Hay, John. *Deaf Edinburgh: The Heritage Trail*. Feltham: British Deaf History Society Publications, 2015. 40 s. ISBN 978-1-902427-46-1.

Roman Vojtechovský

Foto: archív Roman Vojtechovský

Bowling

Po roku sme sa opäť stretli 28. októbra 2023 v Sekierskej doline v športovom centre Ekoma pri 18. ročníku turnaja v bowlingu o putovný pohár KCNS.

Poslednú novembrovú nedeľu sa tradične konala sv. omša v kostole Božského Srdca Ježišovho vo Zvolene a po sv. omši sa autami všetci presunuli do Ekomy.

Prišli nepočujúci z rôznych kútov Slo-

venska, mladí aj starší. Popri hraní bowlingu si nepočujúci pochutnávali na káve a koláčikoch, ktoré priniesol oslávenec Peter Drugda. Zo srdca mu za to ďakujeme.

Komu sa najviac darilo?
Tu sú víťazi:

Ženy:

1. Mirka Sihelská
2. Gabika Čabová
3. Tatiana Straňáková

Muži:

1. Maroš Sovák
2. Matej Kmeť
3. Michal Malček

Putovný pohár si opäť odniesol Maroš Sovák. Bola to jeho tretia výhra, takže Putovný pohár je už navždy jeho.

Blahoželáme.

Tešíme sa na vás opäť o rok.

Redakcia

Foto: archív KCNS

Konferencia: Tlmočenie nielen pre nepočujúce osoby

Komunita Nepočujúcich, aj napriek tomu, že je menšinová, zastáva veľmi dôležitú úlohu v našej spoločnosti. Jej členovia reprezentujú život človeka, ktorý bol o zvukovú krásu života ochudobnený. To ale neznamená, že je niečím menejcenným. Nepočujúci sa rovnakou mierou podieľajú na vytváraní blaha každého človeka. Menia svet. Nemusia to byť veľké činy pre celé ľudstvo, stačí, keď jeden Nepočujúci pozitívne ovplyvní životné smerovanie niekoho iného.

Ja som toho živým príkladom. Vyrastala som v spoločnosti počujúcich, cítila sa iná a nepochopená. Až vďaka Nepočujúcim

som pochopila svoju skutočnú hodnotu. Zmenili môj vnútorný svet a pomohli mi nájsť stratenú verziu seba samej.

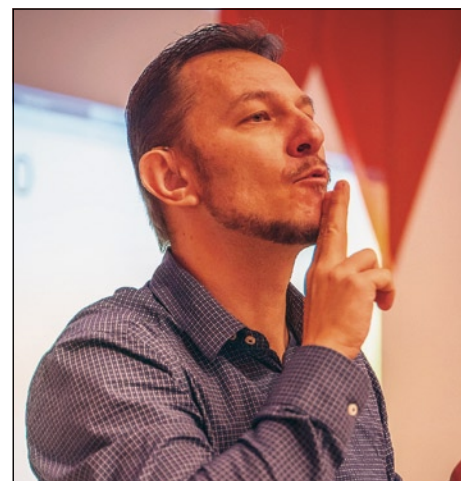
Ako pre každého človeka, aj vzdelávanie hrá v živote Nepočujúcich dôležitú úlohu. Umožňuje im spoznávať dianie vôkol seba, rozširuje im obzory a vychováva ich nielen vo vlastnej kultúre, ale oboznamuje ich aj s kultúrou počujúcich.

Príležitosťou na osobný rozvoj bola aj konferencia, ktorá sa uskutočnila 25. 11. 2023 v Bratislave, v príjemnom a rodinnom prostredí hotela Nivy. Jej ústrednou témou bolo spojivo medzi počujúcim a nepočujúcim svetom – TLMOČENIE.

Podujatie bolo organizované občianskym združením SNEPEDA a finančne zastrešené Ministerstvom kultúry SR. Bolo zabezpečené tlmočenie z hovoreného do posunkového jazyka a naopak. Dôležitým prvkom bol aj simultánny prepis hovorenej reči.

Na konferencii odznelo až 11 príspevkov, tak ako od počujúcich, tak aj od Nepočujúcich prednášateľov. Každý prednášajúci mal polhodinový priestor na svoj príspevok, po ňom nasledovala diskusia a otázky publika.

S prvým príspevkom vystúpil Roman Vojtechovský, ktorý je riaditeľom Snepedy a vyučujúcim na Trnavskej univerzite. Oboznámil nás so študijným programom, ktorý vzdeláva budúcich tlmočníkov. Študijný program slovenský jazyk v komunikácii nepočujúcich (ďalej len SJvKN) je štvorročným bakalárskym študijným

programom v odbore filológia. Študenti absolvujú až 700 hodín výučby slovenského posunkového jazyka a 300 hodín praxe. Cieľom je dosiahnuť kompetenciu v SPJ na úrovni B2. Študenti sa oboznámia s jazykovedou SPJ, kultúrou Nepočujúcich, základmi surdopédie. Veľký dôraz sa kladie na praktickú časť výučby. Pán doktor Vojtechovský nám priblížil aj projekt MADS, ktorý spája sedem univerzít z Európy a Spojeného kráľovstva, ktorého cieľom je vytvoriť medzinárodný magisterský program v oblasti aplikovaných štúdií nepočujúcich.

Druhá téma sa týkala kvality a dostupnosti tlmočenia vo vybraných krajinách Európy. S problematikou nás oboznámila Paulína Ivanišová, študentka tlmočníctva ruštiny a nemčiny na UK v Bratislave. Rok študovala aj náš študijný program. Zaujímavé bolo porovnanie situácie tlmočníkov na Slovensku a vo Fínsku – oba štáty majú približne rovnaký počet nepočujúcich, ale počet tlmočníkov je diametrálne odlišný – na Slovensku je približne 20 tlmočníkov, kým vo Fínsku až okolo 500.

Veronika Vojtechovská a Juraj Hladký odprezentovali príspevok na tému najčastejších chýb pri tlmočení zo SPJ do slovenského jazyka. Medzi ne patria napríklad doslovnosť, gramatická nepresnosť (nesprávna flexia, nevhodný výber predložiek, nesprávna zhoda podmetu s prísudkom), chybný začiatok a následná oprava, formulačné nedostatky (opakovanie slov, apozio-péza), prozodické chyby (hezitačné pauzy) a nezmyselnosť prejavu. Obaja prednášatelia uskutočnili aj prieskum medzi študentmi 2. – 4. ročníka programu SJvKN, aby zanalyzovali ťažkosti, s ktorými sa študenti stretávajú pri preklade z SPJ do SJ.

Problematika profesionalizácie bola témou prednášanou Emíliou Perez, ktorá, okrem toho, že je študentkou SfvKN, pôsobí aj na Katedre translantológie UKF v Nitre. Profesionalizácia je vývojový proces, v ktorom sa zo zamestnania stáva profesia. Jej neoddeliteľnou súčasťou je zvyšovanie odbornosti a organizovanosti či etika výkonu práce. Profesionalizácia má etapy:

1. neusporiadaný trh (konkurencia medzi kvalifikovanými a nekvalifikovanými subjektmi),
2. konsenzus a zaviazanosť (konsolidácia trhu),
3. vytváranie formálnych sietí (spolupráca zainteresovaných),
4. profesijná autonómia.

Oblasti vzdelávania nepočujúcich sa venuje Darina Tarciová, profesorka na Pedagogickej fakulte UK v Bratislave. Predpokladom úspešnosti vzdelávania detí s poruchou sluchu je včasný

skrining, správne nastavenie načúvacích pomôcok, raná starostlivosť a edukácia rodičov. Deti s poruchou sluchu sa môžu vzdelávať v školách pre žiakov so sluchovým postihnutím, alebo v bežných školách formou integrácie alebo inklúzie. Pri vzdelávaní sa využívajú rozličné metódy a prístupy.

Tlmočnícku službu Online tlmočník nám predstavili Andrea Dobrotka a Pavol Roman. Dozvedeli sme sa in-

formácie o jej vzniku a členoch. S online tlmočníkom sa Nepočujúci môže spojiť každý pracovný deň od 8:00 do 18:00 hod. Je pod správou občianskeho združenia Centrum bezbarierovej komunikácie a v rámci projektu spolupracuje s Nadačným fondom Telekom v nadácii Pontis. Prostredníctvom videoklipov sme na vlastné oči presvedčili, akým spôsobom táto služba funguje a ako môže o ňu Nepočujúci požiadať.

Tlmočenie pre osoby so sluchovým postihnutím v Žilinskom kraji bolo prednášané Janou Filipovou z občianskeho združenia ANEPS. Oboznámila nás s fungovaním tlmočnickej služby a postupom pri žiadaní o ňu. V jej príspevku zaznel veľmi podnetný citát, ktorý vystihuje prežívanie každého Nepočujúceho (Strnadová, 1995): „Je veľmi ťažké nepočuť a pritom žiť s ľuďmi, ktorí sa navzájom dorozumievajú zvukovým jazykom. Človek má pocit, akoby žil za sklom, môže sledovať, čo ostatní robia, ale nevie, prečo to robia a o čom spolu hovoria.“

Nasledoval príspevok od Jaroslava Cehlárika, riaditeľa TASPO a Slovenského zväzu posunkujúcich, na tému profesionality tlmočníkov na Slovensku. Podľa jeho slov by profesionálny tlmočník mal mať adekvátne vzdelanie, neustále sa vzdelávať a pohybovať sa v komunite Nepočujúcich, disponovať znalosťou oboch jazykov, dodržiavať etiku tlmočenia, spolupracovať so svojimi kolegami, mať sebareflexiu a pýtať si od Nepočujúcich spätnú väzbu.

Umelecké cítenie u Nepočujúcich podporujú a rozvíjajú Michal Hefty a Angela Hefty, riaditelia občianskeho združenia Myslím – centrum kultúry Nepočujúcich. V rámci svojej prednášky nás zasvätili do tajomstiev prípravy hudobného a divadelného tlmočenia a možnosťami ich realizácie. Príprava takéhoto typu tlmočenia je náročný a nákladný proces. Tlmočník okrem znalosti oboch jazykov musí byť aj umelcom, musí mať estetické cítenie a ve-

dieť interpretované dielo precítiť. Divadelné tlmočenie môže byť statické, tieňové, zónové alebo balkónové. Predstavili nám aj už uskutočnené hudobné a divadelné predstavenia tlmočené do SPJ. Svoje dlhoročné skúsenosti v tejto oblasti manželia pretavili do svojej jedinečnej publikácie.

S posledným príspevkom, témou tlmočenia v mediálnom priestore, prišiel Stanislav Morávek. Okrem toho, že komunitne tlmočí, je aj študentom SJvKN a pracuje v RTVS. Predstavil nám svoje pôsobenie vo verejnoprávnej televízii, porovnal ho s bežným, komunitným tlmočením, a nakukli sme aj pod pokrievku harmonogramu jeho pracovného dňa v RTVS.

Všetky príspevky boli veľmi zaujímavé a obohacujúce pre každého poslucháča. Od publika zazneli aj veľmi podnetné otázky, ktoré nejdennokrát rozprúdili vášnivú diskusiu. Čerešničkou na torte bol jedálenský servis zabezpečený hotelom Nivy. Poďakovanie patrí ako organizátorom, tak aj prednášajúcim.

Na záver by som uviedla slová Victora Huga: „**ČO JE ZLÉ NA HLUCHOTE UŠÍ, KEĎ MYSEĽ POČUJE? JEDINÁ SKUTOČNÁ NEVYLIEČITELNÁ HLUCHOTA JE HLUCHOTA DUŠE.**“

Alica Struková
študentka SJvKN

Na tejto konferencii sme sa zúčastnili aj my, z redakcie Gaudium. Položili sme zopár otázok prednášajúcim, prepisovateľom simultánneho prekladu a účastníkom. Tu sú ich odpovede.

Tomáš Greguš (Bratislava, študent, prepisovateľ): Som študent na Obchodnej akadémii na Nevädzovej v Bratislave, momentálne v 4. ročníku. O konferencii som sa dozvedel prostredníctvom vedenia školy, keďže pán organizátor hľadal dvoch prepisovateľov, tak ma ponuka zaujala a reagoval som. Prostredníctvom školy som sa naučil rýchlo písať na počítači všetkými desiatimi prstami, a povedal som si, že by to bola pre mňa nová skúsenosť sa zúčastniť simultánneho prepisu v reálnom čase. Samozrejme to nebola jednoduchá práca, pretože klasická reč sa odhaduje na viac ako 600, niekedy až 800 úderov, a fyzicky možné je dať na klávesnici okolo 600. V slovenskom jazyku je to však oveľa náročnejšie a ja som schopný dosahovať okolo 400 – 550 úderov za minútu, záleží od použitých slov. Najľahšie sa prepisovali tie výstupy, keď rečníci používali pauzy a nehovorili celé súvislé vety rýchlo bez zastavenia sa. S komunitou nepočujúcich som predtým nemal žiadne skúsenosti, ale bol som milo prekvapený, akí sú to príjemní ľudia. Nevie si predstaviť, že by som bol nepočujúci, určite to majú ťažké v živote a ja ich

obdivujem za to, že sú schopní fungovať aj za takých podmienok, aké majú.

Veľmi sa teším, že vďaka konferencii organizovanou Snepedou som spoznal nových ľudí, naučil sa aj niečo o komunite Nepočujúcich a získal zručnosti, čo sa týka prepisovania v reálnom čase.

Matúš Ušiak (Bratislava, študent, prepisovateľ): Tiež študujem na Obchodnej akadémii Nevädzovej v Bratislave.

Spolupráca sa začala, keď oslovil Roman Vojtechovský našu riaditeľku školy. Riaditeľka potom napísala mne a Tomášovi, keďže sme najlepší pisári z našej školy. Išli sme do toho.

Najťažšie pre mňa bolo stíhať prepisovať, hlavne keď som sa stratil a nevedel, kde sa napojiť.

Všetci tam boli milí, a akceptovali, že niekedy nestíhame s prepisom. Ja byť nepočujúci, tak si viem ťažko predstaviť takúto situáciu, ale som rád, že v dnešnej dobe nepočujúci majú veľa nástrojov, ako sa zúčastňovať vo svete, ktorý nie je navrhnutý pre nich.

Konferencia mi dala veľa znalostí o živote nepočujúcich a predstavu o tom, aké ťažkosti stretávajú v živote a som rád, že som sa takto mohol oboznámiť, pre mňa doposiaľ, s neznámym životom.

Mgr. et Mgr. Jana Filipová (Žilina, riaditeľka Krajského centra nepočujúcich ANEPS Žilina): Na konferencii som vystúpila s príspevkom Tlmočenie v Žilinskom kraji, ktorý som sa snažila vytvoriť tak, aby poslucháči konferencie mali aj možnosť vidieť menší subjekt, ktorý bol vytvorený na strednom Slovensku v Žiline, a aby mali možnosť vidieť reálnu situáciu z praxe čo sa

týka tlmočnickej služby v zmysle sociálnych služieb a zákona 448/2008.

Z pohľadu účastníčky konferencie ma veľmi potešil príspevok p. docentky Darinky Tarsciovej, ktorá naozaj mala zmapovanú situáciu na všetky cieľové skupiny a je potrebné si uvedomiť, že každý, kto ma sluchový problém využíva rôzne komunikačné prostriedky a tiež služby. Celková konferencia bola pozitívna v tom, že sa hovorilo o tlmočnickej službe nielen na akademickej pôde, ale aj z praxe a zo života cieľovej skupiny.

Ivica Tichá (účastníčka, Bratislava) – Mne sa na konferencii veľmi páčili všetky prednášky a priniesli mi veľa informácií, aj zaujímavé nové poznatky. Zaujímavé bolo vedieť, aké rozdiely sú medzi Slovenskom a zahraničím.

Michaela Hulvákova (Trenčín, CODA, študentka SJvKN) – Tejto konferencii som sa zúčastnila z dôvodu rozvoja svojich znalostí v oblasti nepočujúcich a posunkového jazyka. Niektoré príspevky boli pre mňa viac zaujímavé ako iné príspevky. Najviac sa mi páčil príspevok od pána Cehlárka, keďže sa to mňa ako budúceho tlmočníka týka.

Dávid Marko (Bratislava, tlmočník SPJ, AJ, NJ) – Tejto konferencii som sa zúčastnil z toho dôvodu, že takýchto podujatí nie je veľa a preto som si to nemohol nechať ujsť. O tomto podujatí som sa dozvedel priamo od Romana VOJTECHOVSKÉHO, ale teraz neviem úplne presne, či cez facebook alebo mailovo. Dozvedel som sa toho veľa nového a takisto som stretol veľa nových ľudí, s ktorými sme si toho mali čo povedať. Myslím si, že konferencia splnila svoj účel,

nakolko sa tam prebrali témy, ako z oblasti tlmočenia, tak aj z oblasti vzdelávania a takisto tam bola aj prednáška týkajúca sa sociálnej oblasti Nepočujúcich. Na konferencii sa mi najviac páčilo to, že tam vystupovali zástupcovia rôznych pohľadov a že to nebolo jedno názorové, ale bolo tam viacero pohľadov na vec. Nanešťastie som kvôli pracovným povinnostiam musel z konferencie odísť

ešte predtým, ako som mal tú možnosť si vypočuť tie „najkritickejšie“ prednášky, ale určite si ich rád pozriem zo záznamu, aby mi žiadna informácia neušla. Aj takouto cestou by som sa ešte raz chcel poďakovať Romanovi Vojtechovskému a organizácii SNEPEDA za zorganizovanie tohto plodného podujatia a dúfam, že takýchto podujatí bude v budúcnosti omnoho viac.

Ďakujeme za príspevky Alici Strukovej za krásny príspevok a hlavne za túto konferenciu, ktorá bola veľkým prínosom vo svete Nepočujúcich. Prajeme Romanovi a Veronike Vojtechovským, všetkým pracovníkom a dobrovoľníkom SNEPEDY v ďalšej práci.

Redakcia

Foto: Adam Kováč

Nepočujúci umelec

Stanislava Lubinu netreba medzi nepočujúcimi nejako veľmi predstavovať. *Tento nepočujúci umelec sa venuje kresbe, maľbe, volnej a úžitkovej grafike, ex librisu, ilustrácii a mozaikae.*

Je autorom unikátnej knihy Svetová zbierka abecedy prstov.

Samostatne sa prezentuje od konca 80. rokov 20. storočia najmä veľkoformátovými grafickými linorytmi a po roku 2013 maliarskou tvorbou na Slovensku (Bratislava, Trenčín, Nitra, Nemšová, Košice, Považská Bystrica) i v zahraničí (Francúzsko, Rakúsko).

Je členom Združenia grafikov Slovenska a zúčastňuje sa kolektívnych výstav doma i v zahraničí (Austrálie, USA a Kanada).

Bol tiež účastníkom tvorivých sympózií – Washington, D.c. (2002), Trenčín – Skalica nad Váhom, Hala Trenčín, Brunovce, Beckov, Trenčianske Teplice.

Venuje sa tiež tvorivým dielňam pre deti a študentov. A práve v sobotu 2. decembra 2023 v Dubnickom kaštieli v meste

Dubnica nad Váhom viedol výtvarnú dielňu UMELECKÉ PRPLAČKY, ktorej sa zúčastnili počujúce deti i dospelí. Účastníci

pod jeho rukami vytvorili krásne vianočné pozdravy technikou linorytu.

Zdroj a foto: www.kastiel.dubnica.eu

Správy a zaujímavosti zo sveta

Podme sa spolu pozrieť na zaujímavé aktuality zo sveta, ktoré sa stali. Vybrali sme tie najzaujímavejšie, tak vám želáme príjemné čítanie.

Nový detský seriál Mixmups vytvorili ľudia so zdravotným postihnutím

V Spojenom kráľovstve má premiéru nový animovaný seriál s názvom Mixmups. Vytvorili ho ľudia so zdravotným postihnutím a nepočujúca Rebecca Atkinson. Séria pre deti od troch do piatich rokov, ktorá bude mať 52 epizód – každú desaťminútovú predstavuje tri hlavné postavy so zdravotným postihnutím. Tie žijú s asistenčnými miláčikmi v dome s bezbariérovým prístupom. Pomocou svojej

čarovnej drevenej lyžice a škatulky na miešanie sa prepravujú za dobrodružstvom a otestujú svoje schopnosti riešiť problémy.

Novinky zo sveta nepočujúcich – 4. 11. 2023

<https://www.rtv.sk/televizia/archiv/14009/432795>

Premiéra českej rozprávky

Česká televízia pripravuje zaujímavý program počas Vianočných sviatkov.

Televízny program ČT2 dňa 24. decembra 2023 o 14:40 hod. bude vysielat premiéru Vianočnej rozprávky pre Nepočujúcich s názvom „Dvě Mařenky“. Ide o historický okamih, pretože rozprávka bude uvedená ako samostatný program, nie ako súčasť TKN. Navyše bude mať predĺžený vysielací čas na 60 minút.

Okrem toho si môžete pozrieť opakovanie starších vianočných rozprávok každý nasledujúci Vianočný deň od 25. decembra 2023 do 30. decembra 2023, vždy na ČT2 po 12.00 hod.

Rada ASNEP, z.s.

Česká televize

23.12. 2023	14:15	NEJKRÁSNEJŠÍ DAR (2017)
24.12. 2023	14:40	DVĚ MAŘENKY (2023)
25.12. 2023	12:40	NEPOVEDENÝ ČERT (2016)
26.12. 2023	12:15	VÁNOČNÍ KRÁLOVSTVÍ (2015)
27.12. 2023	12:05	VODNÍKOVA PRINCEZNA (2018)
28.12. 2023	12:50	LOUPEŽNICKÁ BALADA (2020)
29.12. 2023	12:05	KDE BYDLÍ STRAŠIDLA (2019)
30.12. 2023	13:20	O KOUZELNÉ RYBÍ KOSTIČCE (2021)

Spoločnosť Google uctila bojovníka za práva nepočujúcich

Vyhľadávač Google pri príležitosti významných udalostí a výročia mení svoje logo (Google Doodle). V sobotu 30. 9. 2023 sa Google rozhodol uctiť si pamiatku nepočujúceho francúzskeho učiteľa a vzdelanca Ferdinanda Berthiera, ktorý sa v tento deň pred 220 rokmi narodil. Dá sa povedať, že toto sviatočné logo bolo zároveň uctením celej komunity nepočujúcich vrátane ich kultúry.

Ferdinand Berthier sa narodil v roku 1803. Keď mal osem rokov, začal navštevovať Národný inštitút pre nepočujúcich v Paríži. Jeho rodičia dúfali, že v škole získa aspoň základné zručnosti pre prácu obchodníka. Berthier bol však veľmi nadaný a túžil po tom stať sa učiteľom, pretože jeho učitelia boli pre neho veľkým vzorom. Tým sa nakoniec skutočne stal a učil na rovnakej škole.

Berthier bol na svoju dobu neuveriteľne pokrokový. Bol jedným z prvých zástancov kultúry nepočujúcich v čase, keď títo ľudia stáli na okraji spoločnosti. Bol vodcom komunity nepočujúcich av roku 1834 dokonca zorganizoval „prvý tichý banket“ (slávnostnú hostinu) pre nepočujúcich Francúzov. Neskôr sa ho každoročne zúčastnili aj ženy, novinári a vládni predstavitelia. Berthier dokonca uspel u francúzskej vlády so žiadosťou o založenie organizácie, ktorá by hájila záujmy nepočujúcich a podporovala ich vo vzdelávaní. Organizácia Société Cen-

trale des Sourds-muets sa neskôr stala globálnou organizáciou.

Berthier písal knihy o histórii posunkového jazyka a tiež spisoval biografie nepočujúcich, ktorí bojovali za práva nepočujúcich. V roku 1849 dokonca dostal za svoju činnosť najvyššie francúzske vyznamenanie, Rád čestnej légie (Chevalier de la Legion d'honneur), ktoré už v roku 1802 založil Napoleon Bonaparte. Stal sa tak prvým nepočujúcim človekom, ktorý toto významné ocenenie získal. Berthier bol svojimi študentmi označovaný ako „Napoleon hluchonemých“.

Spoločnosť Google vo svojej správe uviedla, že na logu s nimi spolupracoval Nicolas Combes, nepočujúci umelec z Paríža. Ten sa pri výbere farieb inšpiroval novou vlajkou nepočujúcich, ktorú navrhol francúzsky hluchoslepý umelec Arnaud Ballard. Berthierov boj za práva nepočujúcich zlepšil vzdelávanie a pohľad spoločnosti na komunitu nepočujúcich a nedoslýchavých v celej Európe a Amerike. Berthier tiež zvýšil povedomie o dôležitosti posunkového jazyka a jeho využívaní vo vzdelávaní. „Vďaka Berthierovej tvrdej práci a podpore môžu nepočujúci a nedoslýchaví ľudia požívať viac ľudských práv ako kedykoľvek predtým.“

Preklad: Marika Šebestová

Zdroj a foto: 11. 10. 2023

<https://www.tichezpravky.cz>

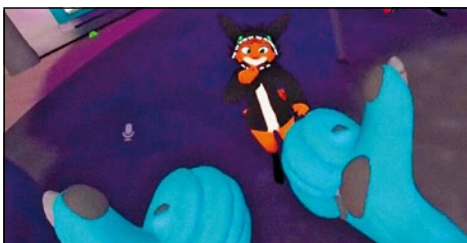
Posunkový jazyk vo virtuálnej realite

Spoločnosť Meta vytvorila technológiu, vďaka ktorej sa môžete vo virtuálnej realite efektívnejšie dorozumievať znakovým jazykom.

Virtuálna realita sa stala fenoménom doby. Jedni ju zatracujú, pretože odpútava od skutočného sveta. Druhí ju považujú za skvelú vec, pomocou ktorej môžu niektorí ľudia zažiť aktivity, ktoré nikdy neskúsili, a navštíviť miesta, ktoré nikdy nevideli. Virtuálna realita sa stáva stále obľúbenejšou zábavou naprieč generáciami po celom svete.

Vďaka novej technológii si ju môžu naplno užiť aj používatelia posunkového jazyka. Spoločnosť Meta pridala do náhlavnej súpravy Quest 2 nový prvok prístupnosti. Táto technológia sa čoskoro objavila aj vo VRChate, čo je online platforma virtuálneho sveta, kde spolu užívatelia môžu komunikovať prostredníctvom vytvorených 3D avatarov a rôznych virtuálnych svetov. Tam tiež pôsobí skupina 5000 dobrovoľníkov, ktorí si hovoria Helping Hands. Tí učia užívateľov posunkového jazyka, ako používať technológiu na to, aby boli v kontakte so svojou komunitou.

Princíp technológie je v sledovaní pohybu rúk a prstov a následnom prenesení tohto pohybu do virtuálnej reality. Staršie technológie (napr. v náhlavnej súprave Valve Index) neboli na prenos posunkového

jazyka do virtuálneho sveta veľmi efektívne. Pohyb snímali senzory a mnohokrát bolo potrebné vymýšľať rôzne alternatívy k bežným znakom posunkového jazyka. Kde sa náhlavná súprava Quest 2 od Meta spolieha na sadu kamier, ktoré sledujú celý pohyb rúk a prstov. Vďaka tomu je pohyb oveľa plynulejší a obratnejší. Posunkový jazyk potom vyzerá oveľa realističnejšie.

Technológia má napriek tomu ešte nejaké nedostatky. Používatelia sa napríklad nemôžu dotknúť vlastnými rukami svojich tiel. To ale je pri niektorých posunkoch potrebné. Stále však ide o veľký krok vpred, ktorý ukazuje, že existuje množstvo ďalších skvelých možností použitia virtuálnej reality. Výhodou virtuálnej reality je spojenie s kýmkoľvek po celom svete. A obzvlášť pre nepočujúcich a nedoslýchavých, ktorí často v reálnom svete zažívajú izoláciu, to môže byť nečakane zaujímavé dobrodružstvo.

Nižšie sa môžete pozrieť, ako posunkový jazyk vo virtuálnej realite vyzerá a aký je technologický rozdiel medzi náhlavnými súpravami, ktoré posunkový jazyk podporujú.

Preklad: Marika Šebestová

Zdroj a foto: 23. 10. 2023

<https://www.tichezpravycy/>

Film nepočujúcich

Dokumentov a filmov, ktoré pripomínajú vyvražďovanie ľudí počas druhej svetovej vojny, najmä tých židovskej národnosti, je mnoho. A je to pochopiteľne dobre. Filmov, ktoré pripomínajú vyvražďovanie ľudí s mentálnym aj fyzickým hendikepom, však veľa nie je. O to cennejší je nový britský film „The Letter“, ktorý sleduje boj nepočujúcich proti nacistickému útlaku.

Filmový denník Variety pred niekoľkými dňami zverejnil zaujímavý článok, v ktorom informuje o novom filme britského nedoslýchavého filmára Justina Edgara s názvom „The Letter“. Tridsaťminútový film, ktorého názov možno preložiť ako „List“, približuje, akým dramatom čelila nemecká komunita nepočujúcich počas druhej svetovej vojny. Cieľom tohto jedinečného filmu je pripomenúť divákovi osudy nepočujúcich ľudí, ktorí stáli v popredí pozornosti nacistického vyvražďovania a ktorých príbehy sú stratené a zabudnuté. Film tiež zoznamuje s okolnosťami vzostupu nacistami ovládanej organizácie pre nepočujúcich, Ríšskej únie pre nepočujúcich Nemecka. V príbehu figurujú vymyslené postavy, ale je založený na skutočných udalostiach.

Justin Edgar, renomovaný filmár a ob-

hajca ľudí so zdravotným postihnutím, vyzdvihol, že prednosťou tohto filmu oproti oscarovej snímke CODA, je to, že za jeho vznikom stoja prevažne nepočujúci. Celý filmový štáb aj herci sú totiž nepočujúci, vrátane režiséra (Samuel Dore). Edgar v tejto súvislosti dodal, že na prípravu filmu sa podieľalo toľko nepočujúcich, že naopak počujúcich potrebovali tlmočníkov. To bola skutočne zaujímavá situácia, pretože v prevažnej väčšine prípadov je to presne naopak. Dokonca aj autor príbehu je nepočujúci (Julian Peedle-Calloo). Film je teraz vo fáze postprodukcie, ale očakáva sa, že ho v blízkej dobe odvysielajú renomované britské televízne stanice.

Justin Edgar podporuje reprezentáciu handicapovaných vo filmovom priemysle. Prostredníctvom projektov ako je nový film „The Letter“ posúva hranice a vytvára príležitosti pre nepočujúcich pred aj za kamerou. So zvyšujúcim sa povedomím o kultúre nepočujúcich a rastúcim počtom handicapovaných vo filmovom priemysle chce búrať bariéry a prispieť k jeho väčšej rozmanitosti.

Preklad: Marika Šebestová

Zdroj a foto: 1. 11. 2023

<https://www.tichezpravycy/>

Zoznámte sa: nepočujúca profesorka Annelies Kusters

Edinburská Univerzita Heriot-Watt sa pred niekoľkými dňami pochválila zaujímavou novinkou. Nepočujúca vedkyňa Annelies Kusters sa stala riadnou profesorkou odboru „Deaf Studies“ a štúdia posunkových jazykov. Stala sa tak prvou nepočujúcou profesorkou tohto odboru v Spojenom kráľovstve.

40-ročná Annelies Kusters pôvodom z Belgicka už takmer 20 rokov skúma komunitu nepočujúcich po celom svete, predovšetkým ich každodenný život. Kusters pôsobí na Univerzite Heriot-Watt v Edinburghu, kde sa teraz na katedre jazykov a interkultúrnych štúdií stala profesorkou sociolingvistiky. Zatiaľ čo iné európske krajiny či Spojené štáty americké už nepočujúcich profesorov zaoberajúcich sa týmto odborom majú, Spojené kráľovstvo v tomto ohľade značne zaostáva.

Kusters k svojmu úspechu povedala: „Uvedomujem si, že mám výsadu, že som to dotiahla takto ďaleko. Ale stojím na ramenách nepočujúcich vysokoškolských učiteľov a vzdelancov, ktorí mi poskytovali vzdelanie – a ja podporujem ostatných, aby stáli na mojich.“ Mladá profesorka zároveň priznala, že má zvláštny pocit z toho,

že stojí tam, kde jej nepočujúci kolegovia, prednášajúci z Bristolu. Kde študovala, a dokonca aj vedúci jej dizertačnej práce, nikdy nestáli. Profesorka Jemina Napier z Univerzity Heriot-Watt uviedla, že univerzita je hrdá na to, že má prvú nepočujúcu profesorku v tomto odbore, a to v celom Spojenom kráľovstve.

V rámci svojho doterajšieho vedeckého výskumu zavítala Kusters do Brazílie, Dánska, Francúzska, Ghany, Indie, Talianska, Kene a Surinamu. Vo svojej dizertačnej práci sa venovala ghanskej dedine, ktorá je zaťažená vysokou mierou dedičnej hluchoty. Tu zistila, že počujúci a nepočujúci obyvatelia tejto dediny využívajú na vzájomnú komunikáciu vlastný posunkový jazyk. Počas svojho ďalšieho vedeckého pobytu v indickom meste Bombaj došla k zaujímavému a nečakanému zisteniu, že tamojšie vlaky a nástupištia, ktoré sú neslávne preslávené svojou preplnenosťou, sú však skutočne významným miestom pre nepočujúcich. Tí sa tu počas každodenného cestovania stretávajú a žijú spoločným životom. Videla tu tiež, ako v tomto ruchu komunikujú počujúci a nepočujúci pomocou posunkov a gest. Vďaka tomu zosilnilo povedomie o komunite nepočujúcich medzi počujúcou väčšinou.

Kusters je tiež vedúcim výskumu MobileDeaf, projektu financovaného Európskou výskumnou radou, ktorého cieľom je zistiť, ako nepočujúci medzi sebou navzájom komunikujú a prispôbujú posunky tak, aby si rozumeli.

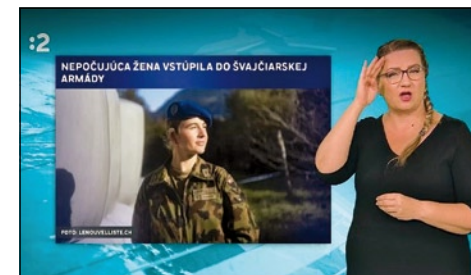
Preklad: Marika Šebestová

Zdroj a foto: 7. 11. 2023

<https://www.tichezpravycy>

Nepočujúca žena vstúpila do švajčiarskej armády

Švajčiarsko má prvú nepočujúcu ženu v armáde. Charline Barrasová vo veku 21 rokov úspešne dokončila náborovú školu a pripojila sa tak ku viac ako 1700 ženám, ktoré slúžia vo švajčiarskej armáde. Vojenská služba bola pritom jej snom od detstva, no stretla sa aj s odmietnutím kvôli jej strate sluchu a kochleárnym implantátom. Zdravotná komisia pri jej odvolávaní však uznala, že hluchota nie je prekážkou na zapojenie sa do armády. Hovorkyňa švajčiarskej armády uviedla, že vedenie presadzuje kultúru inklúzie a vynakladá veľké úsilie na

začlenenie a integráciu ľudí so zdravotným postihnutím.

Novinky zo sveta nepočujúcich – 5. 11. 2023

<https://www.rtv.s.k/televizia/archiv/14009/432831>

Miss a Mister Deaf Universum 2023

Aj nepočujúci majú svoju súťaž krásy. Medzinárodná súťaž nepočujúcej krásy sa konala 19. novembra 2023 v Taliansku v meste Gallipoli.

Už 10. rok sa konala Miss a Mister Deaf Universum alebo svetová súťaž krásy, počas ktorej sa vyhlasuje najkrajšia nepočujúca žena a najkrajší nepočujúci muž. Aj keď sa jedná o súťaž svetového formátu, nie je tomu tak oficiálne. Každý ročník sa totiž zúčastnia rôzni súťažiaci z rôznych zemí a súťaž tak nie je plnohodnotne zastúpená účastníkmi zo všetkých zemí. Tentokrát na súťaži krásy napr. nebol žiadny český zástupca.

Súťaž trvala 10 dní. Mužských účastníkov bolo 11, o korunku krásy sa usilovalo 14 žien.

Vítazkou Miss Deaf Universum 2023 sa nakoniec stala Jenna z Francúzska. Víťazom Mister Deaf Universum 2023 sa stal Marco z Hongkongu.

Renáta Majerčáková Slovenska sa prebojovala do TOP 5 a zvíťazila v kategórii fotogenickosť. Budúci medzinárodná súťaž nepočujúcej krásy sa uskutoční v Mongolsku. Bude sa konať pod novým oficiálnym názvom Miss a Mister Deaf Universe. Tohtoročnú súťaž krásy bolo možné sledovať na www.missmisterdeafuniverse.com a facebookovom profile Miss a Mister Deaf Universe.

Preklad: Jana Cmarová

Zdroj a foto: 24. 11. 2023

<https://www.tichezpravycy>

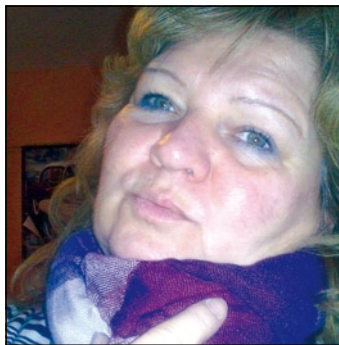
Moje výrobky a vianočné dekorácie

Sme manželia Beáta a Laco Koperdanovci. Manžel Laco je už na starobnom dôchodku, kedysi pracoval ako stolár. Ja som dlhé roky pracovala ako krajčírka, upratovačka v škole, sociálna pracovníčka. Teraz som momentálne už dva roky nezamestnaná. Mala som niekoľko komunikačných a iných bariér pri hľadaní zamestnania.

Ako krajčírka rada *šijem a háčujem rôzne tašky, kabelky, kozmetické taštičky...*

Vyrábam vianočné dekorácie a ozdoby z rôznych materiálov, ako napríklad vianočný stromček, snehuliak, Mikuláš, Ježiško, adventné sviece...

Minulý rok som mala myšlienku, že by som mohla tieto výrobky ponúknuť aj na Vianočných trhoch v Prešove. Myšlienka

sa ujala, ľuďom sa moje výrobky páčili a kupovali ich. Úspech ma veľmi prekvapil a potešil.

Plánujem to urobiť aj tento rok 2023. Budem sa tešiť na stretnutie s vami na Vianočných trhoch v Prešove.

Beáta Koperdanová

Beátke prajeme veľa šťastia a veľa spokojných zákazníkov.

A veľa inšpirácie a trpezlivosti pri ďalšej tvorbe nových výrobkov.

Tím KCNS

Ak vás výrobky p. Beátky Koperdanovej zaujali, môžete ju kontaktovať SMS 0911 450 399.

Najkrajšie sviatky v roku sú už tu!

K Vianociam patria stretnutia s rodinou a najbližšími, vzájomné obdarovanie sa pod vianočným stromčekom, ale aj jedinečná kuchyňa. Sviatočné stoly zobia tradičné jedlá, ale aj gastronomické lahôdky pripravované špeciálne na túto príležitosť. Špecifiká a originalitu, či už pri jednotlivých receptoch, stolovaní alebo prinajmenšom v názvoch vianočných pokrmov, badať aj v jednotlivých regiónoch Slovenska.

Väčšina vianočných jedál má svoj pôvod v predkresťanskom období, keď sa v tomto termíne slávil sviatok zimného slnovratu a ukončenia poľnohospodárskych prác. Preto sa typické vianočné jedlá pripravovali z rastlinných produktov: z obilnín, strukovín, ovocia, kapusty, často sa používal mak a cesnak. Najviac zaužívaných úkonov sa viaže na štedrovečernú večeru, ktorá sa skladá z tradičných pokrmov.

Podľa tradície gazdiná musela položiť na stôl všetky jedlá vianočnej večere a až potom si sadla za stôl. Na žiadnom štedrovečernom stole nechýbali obľátky, cesnak, soľ, med, orechy, jablká, varené sušené slivky či pálenka. Štedro prestretý vianočný stôl zabezpečoval rodine hojnosť pokrmu a blahobyt po celý nasledujúci rok.

Večera sa začínala obyčajne tak, že po vypití pálenky, resp. červeného vína, gazda alebo matka namočili prst do medu a urobili každému okolo stola na čelo krížik. Nasledovalo vertikálne nakrojenie jablka, ktoré mal na starosti otec. Ak jadrá ostali

neporušené, veštilo to, že rodine sa bude dariť. Potom jablko rozkrájal na toľko častí, koľko bolo pri stole ľudí. Veštilo sa i z orecha, ktorý keď bol zdravý, predpovedal zdravie v budúcom roku.

Neodmysliteľnou súčasťou, rovnako vychádzajúcou z kresťanstva, je aj vianočná obľátka. Konzumovala sa s medom a cesnakom. Na slovenskom vidieku do začiatku 20. storočia piekol obľátky miestny učiteľ. Na každú rodinu sa ušlo 15-20 kusov a 2-3 trubičky. Na štedrovečernom stole nesmel chýbať ani chlieb. V niektorých oblastiach Slovenska gazda odkrojil vršok z chleba, striedku z neho vybral a miesto nej tam uložil po troške z každého štedrovečerného jedla. Po večeri takto naplnený chlieb vyniesol na pole. Touto obetou zemi si chcel získať jej priazeň a štedrosť.

Najrozšírenejším nemäsovým štedrovečerným jedlom u nás boli opekance. Na strednom Slovensku sa im hovorilo pupáky, na východnom Slovensku zase bobáľky. Z pripraveného chlebového cesta sa najprv odkrajovali kúsky vo veľkosti orecha, tie sa

následne upiekli v peci. Na Štedrý večer sa opekance sparili vriacou vodou, aby zmäkli. Po scedení sa zjemnili maslom, posypali makom a poliali medom. V majetnejších rodinách sa pripravovali aj s tvarohom či bryndzou. Opekance musel konzumovať každý člen rodiny.

Tradičné štedrovečerné jedlo bolo pripravované najčastejšie z kyslej kapusty, šošovice, hrachu, fazule, niekde i zo sušených húb. Na východnom Slovensku sa jedávala kyslá obilninová polievka, na Záhorí kyslá šošovicová polievka, na Spiši kyslá hubová polievka a v južných oblastiach našej krajiny zase rybacia polievka. Strukoviny v polievkach mali aj magickú úlohu. Niekde napríklad hrach museli ísť dievčatá zjeť von z domu, aby ich nebolievali zuby.

Ryba sa dostala na štedrovečerný stôl nielen ako pôstny pokrm, ale aj vďaka šupinám, pripomínajúcim mince. Bola tak symbolom bohatstva. Na Slovensku sa jedávali varené alebo pečené zubáče, pstruhy a iné druhy sladkovodných rýb, prípadne slané haringy. K rybe sa jedávali zemiaky nakyslo alebo zemiakový šalát s cibuľou. Obľúbený vyprážaný kapor so zemiakovým šalátom sa dostal na štedrovečerný stôl až v päťdesiatych rokoch 20. storočia.

Jedným z chodov štedrej večere boli kaše - cicerová, krupicová, prosná, fazuľová alebo šošovicový prívarok. Niekde zvyšok šošovicového prívarku vyniesla gazdiná aj s misou do sadu a natierala ním orechové stromy, aby dobre rodili.

Na celom území Slovenska sa piekli na Vianoce koláče z kysnutého cesta - vianočky, plnené rožky, záviný (makový, orechový, syrový a pod.). Hojnosť pečiva bola jedným zo spôsobov, ako podporiť dobrú úrodu v ďalšom roku.

Koláč s najdlhšou históriou, ktorý musel byť na stole počas celých vianočných sviatkov, aby sa rodine darilo celý rok, mal viacero pomenovaní. Na východe bol známy ako "kračun", na strednom Slovensku mu zase hovorili "štedrák". Bol to okrúhly koláč, ktorý mal v strede priehľbinu na med. Doňho sa dali semená plodín, ktoré sa na jar mali siať a strúčik cesnaku s petržlenovou vňaťou (niekedy cesnak a petržlen do koláča zapiekli). Koláč potom gazda rozdelil a dal kúsok každému svojmu hospodárskemu zvieratu.

A ak chcete, upečte si taký **ŠTEDRÁK** aj doma. Určite bude stáť za to! Tu je celý postup:

Cesto

- 300 ml vlažného mlieka
- 1 vanilínový cukor
- 1 kocka droždia
- 550 g polohrubej múky
- 80 g kryštálového cukru Castello
- 150 g zmäknutého masla
- štipka soli Castello
- polohrubá múka na valkanie cesta
- rozpustené maslo na potretie koláča
- sušené hrozienka na ozdobenie

Maková plnka

- 300 g mletého maku Gardis
- 120 g kryštálového cukru Castello
- 200 ml horúceho mlieka
- kôra z 1 citróna
- sneh z 1 bielka

Tvarohová plnka

- 200 g jemného tvarohu Pilos
- 80 g práškoveho cukru Castello
- 1 vanilkový pudिंगový prášok
- 2 žĺtky
- 1 vanilínový cukor

Lekvárová plnka

- 5 lyžíc slivkového lekváru Sympathica
- 1 lyžička mletej škorice Mikado

Orechová plnka

- 300 g vlašských orechov Alesto Fine
- 80 g práškoveho cukru Castello
- 150 ml horúceho mlieka
- 1 vanilínový cukor
- kôra z 1 citróna
- sneh z 1 bielka

Potrebuje

- mixér so špirálovými metličkami
- dosku na valkanie
- valček
- papier na pečenie
- plech s rozmermi cca 35 x 40 cm
- pierko na potieranie

Postup

Cesto

Z vlažného mlieka, vanilínového cukru a droždia si pripravíme kvások. Medzitým v miske zmiešame múku, kryštálový cukor, zmäknuté maslo a štipku soli. Prilejeme pripravený kvások a mixérom vypracujeme vláčne cesto (musí sa odliepať od stien nádoby). Cesto necháme kysnúť na teplom mieste približne 30 minút.

Plnky

Každú plnku pripravíme zmiešaním všetkých ingrediencií v miske (sneh pridávame do plnky vždy až na záver do vychladnutej zmesi a iba zľahka ho vmiešame).

Štedrák

Vykysnuté cesto premiesime na doske a rozdelíme ho na 5 častí (4 väčšie a 1 menšiu časť na mriežku). Každú časť cesta vyvalkáme na pomúčenej doske na veľkosť plechu. Na dno plechu vystlaného papierom na pečenie položíme prvé cesto a potrieme ho makovou plnkou. Na ňu položíme druhé cesto, na ktoré rozotrieme lekvárovú plnku. Prikryjeme tretím cestom a rovnomerne naň rozotrieme orechovú plnku. Na orechovú plnku dáme štvrté cesto, ktoré potrieme tvarohom. Posledné cesto nakrájame na tenké pásiky, ktoré pokladáme na vrch koláča do tvaru mriežky. Do každého vzniknutého kosoštvorca vložíme 1 sušené hrozienko. Štedrák dáme piecť do rúry rozohriatej na 170 °C na 50 – 60 minút. Po upečení mriežku potrieme rozpusteným maslom.

Marika Šebestová

Zdroj a foto: topky.sk a kuchynalidla.sk

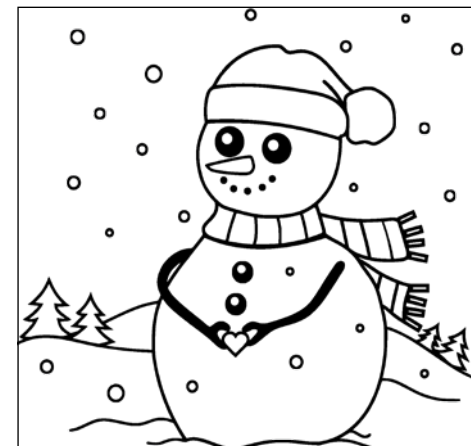
O snežnom mužovi

V ďalekej krajine, kde je sneh po celý rok a v tých najvyšších horách, sa odohral príbeh, ktorý ti chcem porozprávať. Stalo sa to už dávno. Existuje hora, ktorá je najvyššia na svete. Ľudia tam nechodia. Sú tam hromady snehu a niekedy sa tam spustí lavína. To znamená, že sa niekde uvoľní časť snehu a zrazu sa celý spustí z hory dole. Aj keď na hore nežili žiadni ľudia, predsa len tam bol nejaký život. Žil tam snežný muž.

Bol obrovský a celý biely. Mal huňatú srst', veľké ruky a neveriteľnú silu. Žil tam sám v jednej skrytej jaskyni. Nikto ju nikdy nevidel. A ani jeho. Tento snežný muž veľmi rád chodil na prechádzky. Vždy vyliezol na vrch, rozhliadal sa po okolitej scenérii a potom si sadol na svoj veľký zadok a zviezol sa dolu horou. Bola to preňho veľká zábava. Tá hora bola jeho domovom. Miloval to tam.

Jedného rána, keď sa prebúdza vo svojej jaskyni, počul akýsi zvláštny zvuk. Bolo to, akoby sa tam niekto prechádzal a vzdychal. „Uf, ach, to je ťažké.“ Snežný muž ho počul znova a znova. Nemohol uveriť vlastným ušiam. Veď na jeho horu nikto nechodí. Poriadne si pretrel oči a išiel sa pozrieť, kto to hovorí. Obišiel celú horu, nikoho nemohol nájsť. Stále však počul, že tam niekto je. Potom zrazu, takmer na vrchole, uvidel človeka. Bol to horolezec. Snažil sa vyliezť na samotný vrchol hory. Nebolo to však ľahké. Horolezcovi chýbal len kúsok. Bolo však vidieť, že mu už nezostávajú žiadne sily. Šmýkal sa na snehu. Bolo to čoraz ťažšie a ťažšie. Snežný muž ho z diaľky pozoroval. Keď sa v tej chvíli pod horolezcom odlomil kus ľadu, pošmykol sa, spadol do snehu a spustila sa lavína. Sneh ho strhol pod seba

a nadol. Snežný muž neváhal a rozbehol sa veľkými krokmi za ním. Preskakoval po ľade, odhŕňal sneh a snažil sa horolezca čo najrýchlejšie nájsť. Vymaľuj si ma.

Keď ho konečne vyhrabal zo snehu, horolezec bol premrznutý, slabý a mal zavreté oči. Snežný muž ho vzal do náručia a bežal s ním do svojej jaskyne. Tam rýchlo rozložil oheň a horolezca priložil k sebe. Čakal, kým sa prebudí. Stále ho kontroloval. Mal oňho strach. Po chvíli sa horolezec prebral. Pozeral sa na snežného muža. Rozhliadol sa a videl, že je v jaskyni a že ho hreje oheň. Opatrne si sadol. „To ty si ma zachránil?“ Spýtal sa snežného muža. Ten len prikývol a priložil do ohňa. Horolezec pokračoval: „Ďakujem ti. Bez teba by som to nedokázal.“ Snežný muž sa len usmial. Horolezec prespal celú noc v jaskyni pri ohni. Snežný muž prikľadal polená a dával pozor na horolezca. Ráno sa cítil lepšie. Bol čas, aby sa vrátil domov. Rozlúčil sa so snežným mužom a ešte raz mu poďakoval.

Keď kráčaľ domov, stále myslel na to, čo zažil. Počul, že snežný muž existuje, ale neveril v neho. Teraz ho však videl. A bol mu vďačný za to, že ho zachránil. Rozhodol sa, že mu to nejako oplátí. Nikomu o ňom nepovedal, pretože nechcel, aby za ním chodili ľudia a ublížili mu alebo sa ho pokúsili chytiť. Raz za čas za ním chodil sám. Vždy mu priniesol niečo dobré, čo mal snežný

muž rád, a postaral sa, aby bola jeho hora v bezpečí.

Veru, milí čitatelia, stačí veriť, modliť sa a Boh sa nám zjaví, ochráni nás, pomôže nám a ukáže nám správnu cestu. Nájdite ho v sebe aj vy - nech je vám už navždy nablízku!

Marika Šebestová

Zdroj: <https://1url.cz/FuVeZ>

Foto: <https://www.omalovanky.name/vanocni/snehulak>

Vianočná omaľovánka

Milé, nielen, deti. Potešte sa týmto obrázkom a vyfarbite si ho podľa vlastných predstáv. Nech vám robí úprimnú radosť počas celého adventného a vianočného obdobia. Láskyplné Vianoce aj vám, deti... Nech sa ti splnia tajné prania, anjeli nech tvoje cesty chránia.

Marika Šebestová

Foto: drukowanka.pl

Osemsmerovka

Milí čitatelia, opäť vám prinášame osemsmerovku, v ktorej sa ukrýva citát od neznámeho autora. Tento citát skrýva silný odkaz práve na Vianoce. „*Nie je dôležité, čo je pod stromčekom...*“ Tajničku nájdete na strane 47 dole.

A	Č	S	A	R	T	A	V	O	Ň	A	V	K	A	A
K	P	I	L	R	R	E	T	E	M	I	T	N	E	C
T	O	U	R	A	Á	V	K	I	N	Z	V	F	L	A
P	N	A	L	A	L	R	Ý	A	Z	Ň	E	M	A	K
E	O	K	S	I	V	O	K	S	E	I	P	Y	K	N
D	R	N	E	K	Č	O	M	U	L	T	V	Š	Á	E
A	K	E	O	J	K	K	S	C	U	Ý	K	B	Č	
P	A	I	D	S	C	I	A	E	E	A	C	A	E	I
R	T	Ž	D	A	P	E	M	D	D	O	V	H	R	R
I	A	E	K	Ľ	K	A	B	A	N	D	I	T	A	T
E	R	N	T	I	R	T	S	E	Z	O	K	A	D	K
P	V	S	Č	K	Á	Í	O	L	R	E	O	B	R	E
L	Á	Ú	Í	R	R	N	E	R	F	Ž	S	U	E	L
A	N	Z	I	P	O	L	D	A	K	R	Z	Ľ	S	E
V	A	P	O	P	U	L	Á	C	I	A	H	A	A	O

ADEPTKA ADRESA AFECT BANDITA CENTIMETER CUKRÁR DAREBÁK ELEKTRIČENKA KAMEŇ
MARKÍZA MYŠKA NAFTA NÁVRAT PIESKOVISKO PIRÁT PONORKA POPULÁCIA PREDSKOKAN
PRIEPLAV PRÍSADA REDAKTORKA REKvizITA SEZAM SLALOM SNEŽIENKA STĽPIK SUSEDA
TABUĽA ULIČKA VARIČ VATRA VNÚČIK VOŇAVKA VÝCVIK VÝSLUCH VZNIK ZRKADLO ŽREBEC

Blahoželanie k jubileu

Janka Schreinerová z Valaskej oslávila 26. novembra 2023 krásne jubileum 60 rokov. Prajeme jej veľa zdravia, pohody, radosti v rodinnom i priateľskom kruhu.

Prajú dlhoroční priatelia Dušan & Evička Skokánekovci zo Žiaru nad Hronom, Janko & Gabika Čabovci zo Zvolena a celý tím KCNS.

Ján Bielik oslávi dňa 29. decembra 2023 krásne jubileum 40 rokov.

Do ďalších rokov prajeme zdravie, lebo je vzácné, šťastie, lebo je krásne a lásku, lebo je jej málo. *Rodina, priatelia a tím KCNS.*

Pod'akovanie

Za celú redakciu Gaudium by som rada poďakovala všetkým aktívnym prispievateľom, hlavne **Romanovi Vojtechovskému**.

Tlačiarňi Dali-BB, s.r.o., za spoluprácu a grafikovi **Martinovi Tužinskému** za jeho trpezlivosť. Ďakujem **Iris Domancovej** za obetavú pomoc a spoločnú prácu, **Marike Šebestovej**, že si popri aktívnom živote nájde čas a obohatí Gaudium o zaujímavosti zo sveta. Ďakujem talentovaným nepočujúcim fotografom **Adamovi Kováčovi** a **Zoltánovi Durayovi**, ktorí sa ochotne podelia o krásne fotografie.

Ďakujem našim kňazom **Robertovi Colotkovi**, **Františkovi Bartošovi**, **Petrovi Gulovi** a **bratovi Silvestrovi** za ich hlboké a pútavé príhovory.

Ďakujem za Gaudium, ktorý tvoríme s vami pre vás.

Tešíme sa Vaše príspevky aj v roku 2024 – redakcia.gaudium@gmail.com

Redaktorka Janka

KCNS zo srdca ďakuje všetkým, ktorí nás podporili v roku 2023 akýmkoľvek finančným darom, ďakujeme všetkým darcom 2 % a dobrovoľníkom. Nech vám Pán pomáha.

Všetkým prajeme požehnané vianočné sviatky a v novom roku 2024 veľa Božieho požehnaní a úspechov v osobnom, rodinnom a profesijnom živote.

Tím KCNS

Kalendár sv. omší pre nepočujúcich január, február 2024

Banská Bystrica: *Katedrála sv. Františka Xaverského* – 28. 1. 2024 a 25. 2. 2024 o 14:00 hod. (spoveď od 13:00 hod.).

Žilina: *Katedrála Najsvätejšej Trojice, ul. Farské schody* – 6. 1. 2024 a 3. 2. 2024 o 15:00 hod. (spoveď od 14:00 hod.)

Nitra: *Kaplnka sv. Františka Saleského – Effeta* – 14. 1. 2024 a 11. 2. 2024 o 16:00 hod. (spoveď od 15:00 hod.)

Trenčín: *Kostol Notre Dame* – 21. 1. 2024 a 18. 2. 2024 o 16:00 hod. (spoveď od 15:00 hod.)

Kremnica: *Kostol sv. Alžbety* – každý druhý utorok o 14:30 hod.

Bratislava: *Františkánsky kostol* – Kaplnka sv. Rozálie – každú nedeľu o 16:00 hod.

Trnava: *Kostol Najsvätejšej Trojice* – každá druhá nedeľa v mesiaci o 15:00 hod. (spoveď od 14:00 hod.)

Prešov: *Františkánsky kostol* – podľa dohody

Púchov: *Kostol Všetkých Svätých* – podľa dohody

Lučenec: podľa dohody

Pozývame vás sledovať aj sv. omšu pre nepočujúcich v TV Lux, a to druhú sobotu v mesiaci o 16:00 hod.

Pozývame vás

na posedenie a **Silvestrovskú kapustnicu** po sv. omši dňa **31. decembra 2023** v Diecéznom centre JPPI na Kapitulskej 21 v Banskej Bystrici. Tešíme sa na vás.

Predplatné Gaudium na rok 2024

Predplatné na rok 2024 je 6 eur. Uhradiť môžete priloženou poštovou poukážkou alebo na číslo účtu IBAN: SK23 1100 0000 0026 2877 8466. Do poznámky napíšte Gaudium 2024.

Ďakujeme, že Gaudium čítate a môžeme ho tvoriť pre vás. 😊

Stretnutie seniorov a rodín v Lúčkach

Bowling

